

ΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ – Η ΟΠΤΙΚΗ ΤΗΣ *ΘΕΩΡΙΑΣ* *ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ*

Χρήστος Γκόβαρης

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Διάρθρωση της εισήγησης:

A. Εισαγωγικά: Περιορισμοί της εισήγησης και εννοιολόγηση της βίας / σχολικής βίας

B. Θεωρία Αναγνώρισης: Η οπτική των υποκειμένων

- Η βία της ελλιπούς αναγνώρισης στο σχολείο: Εμπειρικά ευρήματα και η ερμηνεία τους

Γ. Τι μπορούμε να κάνουμε

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Περιορισμοί λόγω:

- εύρους τους θέματος
- επιλογής μιας συγκεκριμένης θεωρητικής οπτικής
- των διαφορών ως προς τις μορφές και την ένταση του φαινομένου στις σχολικές βαθμίδες

Εννοιολόγηση της βίας:

«Η βία είναι παρούσα όταν άνθρωποι επηρεάζονται κατά τρόπο που η επίκαιρη σωματική και πνευματική τους κατάσταση υπολείπεται των δυνατοτήτων τους»
(Galtung 1972, 2016)

B. Θεωρία Αναγνώρισης: Η οπτική των υποκειμένων

❖ **Ο εαυτός και οι κοινωνικές προϋποθέσεις συγκρότησής του:**

Το εγώ είναι *διϋποκειμενικό εγώ*, η συγκρότηση του καθώς και η διαφύλαξη της ακεραιότητας του εξαρτώνται και από τρεις μορφές αναγνώρισης

➤ **Ενσυναίσθηση:** Θεμελιώδης συνθήκη για να βιώσει το αναπτυσσόμενο άτομο τις ανάγκες και τις επιθυμίες του ως βασικά γνωρίσματα της προσωπικότητάς του – Ανάπτυξη της αυτό-εμπιστοσύνης

• **Σχέσεις/βιώματα ενσυναίσθησης στο σχολείο:** Παράγοντας σχέσεων εμπιστοσύνης από την πλευρά των μαθητών/μαθητριών.

Β. Θεωρία Αναγνώρισης: Η οπτική των υποκειμένων

- **Ηθικός σεβασμός:** Αναγνώριση της ικανότητας ενός προσώπου να διαμορφώνει και να κατέχει μια δική του οπτική, να έχει προθέσεις, να επιλέγει αξίες, να διατυπώνει υποθέσεις και να λαμβάνει αποφάσεις.
- **Σχέσεις / βιώματα ηθικού σεβασμού στο σχολείο:** Το σχολείο μεριμνά έμπρακτα για την ενεργό συμμετοχή όλων των μαθητών/μαθητριών στη σχολική ζωή.

B. Θεωρία Αναγνώρισης: Η οπτική των υποκειμένων

➤ Κοινωνική εκτίμηση:

- Προϋπόθεση ανάπτυξης του δυναμικού των ικανοτήτων του ατόμου, με τις οποίες θα μπορέσει να προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο και να νιώσει πλήρες μέλος αυτού.
- Συνθήκη αναγνώρισης του υποκειμένου ως διαφορετικού από όλα τα υπόλοιπα / αλληλεγγύη με τη διαφορετικότητα του υποκειμένου.
- Σχέσεις / βιώματα κοινωνικής εκτίμησης στο σχολείο: Σχέσεις αποδοχής/στήριξης/αλληλεγγύης με το μαθητή/μαθήτριά έτσι ώστε αυτός/αυτή να εκφράσει τις προσωπικές του γνώσεις και δεξιότητες, έτσι όπως αυτές συνδέονται με την ιδιαίτερη βιογραφία του.

Η βία της ελλιπούς αναγνώρισης στο σχολείο: Εμπειρικά ευρήματα και η ερμηνεία τους

Ελλιπή βιώματα ενσυναίσθησης:

- Προκαλούν σημαντικά προβλήματα με τη μορφή συναισθημάτων φόβου, ανασφάλειας, παραμέλησης και απαξίωσης.
- Μαθητές / οι μαθήτριες νιώθουν να απαξιώνεται η δική τους οπτική στον κόσμο καθώς και τα δικά τους ενδιαφέροντα μάθησης (Wiezorek 2006). '
- Φαινόμενα επιθετικών συμπεριφορών από την πλευρά των μαθητών/μαθητριών καθώς και με φαινόμενα αύξησης των τάσεων διάκρισης και περιθωριοποίησης, όπως και αύξησης του ανταγωνιστικού πνεύματος μεταξύ τους (Kammler 2013).

Η βία της ελλιπούς αναγνώρισης στο σχολείο: Εμπειρικά ευρήματα και η ερμηνεία τους

Ελλιπή βιώματα ηθικού σεβασμού:

- Οι μαθητές/μαθήτριες βιώνουν εμπόδια συμμετοχής στη διδασκαλία και χάνουν την εμπιστοσύνη τους στον/στην εκπαιδευτικό (Sandring 2013).
- Παρουσιάζουν χαμηλές σχολικές επιδόσεις (Govaris, Kassis, Sakatzis, Sarafidou & Chouvati 2021, Vieluf & Sauerwein 2018)

Η βία της ελλιπούς αναγνώρισης στο σχολείο: Εμπειρικά ευρήματα και η ερμηνεία τους

Βιώματα ελλιπούς κοινωνικής εκτίμησης / αλληλεγγύης

- Μαθητές/μαθήτριες με χαμηλές σχολικές επιδόσεις δηλώνουν ότι βιώνουν την ελλιπή κοινωνική εκτίμηση ως υποτίμηση της προσωπικότητά τους, καθώς νιώθουν ότι τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των επιδόσεών τους, τα οποία σχετίζονται με εξειδικευμένες ικανότητες, γενικεύονται από τους εκπαιδευτικούς στο σύνολο των γνωρισμάτων της προσωπικότητά τους (Wiezorek 2013)
- **Ελλάδα:** Ελλιπή βιώματα κοινωνικής εκτίμησης συνδέονται με χαμηλές σχολικές (ο βαθμός κοινωνικής εκτίμησης στο σχολείο είναι ισχυρότερος προβλεπτικός παράγοντας για τις επιδόσεις απ' ό,τι η κοινωνική προέλευση)

Η βία της ελλιπούς αναγνώρισης στο σχολείο: Εμπειρικά ευρήματα και η ερμηνεία τους

Βασική σύγκρουση: Αναγνώριση vs Αξιολόγηση (ιδεολογία της ατομικής επίδοσης) :

- (α) πρόσωπο vs φορέας μετρήσιμων ικανοτήτων
- (β) επικοινωνία ως πρόσωπα vs επικοινωνία ως φορείς ρόλων

Τι μπορεί να γίνει:

- Πόσο καλά γνωρίζουμε τους μαθητές / τις μαθήτριές μας;
- Έχει νόημα να αξιολογούν αυτοί/αυτές συνολικά το εκπαιδευτικό σύστημα;
- Χρειαζόμαστε: χρόνο και πόρους (π.χ. 2^{ος} εκπαιδευτικός στην τάξη)